

ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਦਾਖਲਾ। ਅਪੀਲ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਯਥਾ-ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮੋਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਭਾਵ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2004।

(15) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। 10,000 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ, ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(16) ਪਾਰਟੀਆਂ, ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ, ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ 21 ਜੁਲਾਈ, 2008 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਪਰਮੇਂਦ ਕੋਹਲੀ ਜੇ.

ਮੂਰਤੀ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓ ਟੀਐਫਐਚ ਈਆਰਐਸ - ਜਵਾਬਦੇਹ

2005 ਦਾ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 3422

14 ਮਾਰਚ, 2008

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908-0.23 RL.3-A — ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ—ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ — ਇਲਜ਼ਾਮ ਧੋਖਾਧੜੀ— ਕੀ ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਹੈ — ਹੋਲਡ, ਨਹੀਂ — ਆਰ.ਐਲ. ਦੇ ਉਪਬੰਧ। ਆਰਡਰ 23 ਦਾ 3-ਏ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਮਝੌਤਾ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ- ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸਹਿਮਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ—ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ, ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦਾ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਡਿਕਰੀ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਮਝੌਤਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਮਝੌਤੇ/ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪ ਨਿਯਮ 3- ਏ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ- ਮਤਲਬ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਉਪਾਅ ਉਸੇ ਕੋਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ।

(ਪਰਾ ੬)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਬੇਅਰਥ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ

ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਬੱਦਲ ਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੇ ਜੋ ਬੇਕਾਰ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 18)

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਮ.ਐਸ.ਉਪਲ .

ਆਰ.ਕੇ.ਬੱਤਸ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬ ਦਿਆਂ।

ਪਰਮੋਦ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ.

(1) ਮੈਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

(2) ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਆਫ ਮੋਸ਼ਨ 5 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 4 ਫਰਵਰੀ, 2008 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ ਤਾਂ ਆਰਡਰ 23 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ। ਨਿਯਮ 3- ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦਾ ਏ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ:-

ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ 25 ਅਕਤੂਬਰ, 1994 ਦੇ ਸਮਝੌਤਾ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 647, 7 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1997 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕੀ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3- ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

(3) ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ 25 ਅਕਤੂਬਰ, 1994 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਡਿਕਰੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਨਕਲ ਅਤੇ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਰੱਦ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਹੈ। ਉਕਤ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਇੰਤਕਾਲ ਨੰਬਰ 3676 ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਫਰਮਾਨ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 14 ਮੁੱਦੇ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਦਾ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 13 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

13. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਅਤੇ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ

(4) ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਬ-ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਬਠਿੰਡਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(5) ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਬੱਤਾਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਰੂਲ 3-ਏ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਖਿਪਤਾ ਲਈ, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਦੇ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“3-ਏ. ਬਾਰ ਟੂ ਸੂਟ:-ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਉਹ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(6) ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦਾ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਡਿਕਰੀ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵੈਧ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ/ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ- ਮਤਲਬ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਉਪਾਅ ਉਸੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ।

(7) ਸ੍ਰੀ ਬੱਤਾਸ ਨੇ ਐਲਆਰ ਬਨਾਮ ਪਿੰਡ ਬੁੱਢਾ ਖੇੜਾ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਹੀਂ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ (ਮੌਤ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, (1), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

“ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਆਰ.ਐਫ.ਏ. ਵਿੱਚ ਰੋਸ਼ਨ ਲਾਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੰਚ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਡੀਡ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 151 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰੋਸ਼ਨ ਲਾਈ, ਪੰਚ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ।

(8) ਉਸਨੇ ਰੂਬੀ ਸੇਲਜ਼ ਐਂਡ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2) ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ "ਸੰਚਾਲਨ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ "ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ" ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸਹਿਮਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ "ਸੰਚਾਲਨ" ਜਾਂ "ਸਾਜ਼" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।"

(1) (2000-3) ਪੰਜਾਬ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 195

(2) (1994) 1 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੇਸ-531

(9) ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

10. ਸਹਿਮਤੀ ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਠ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਫਰਮਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੂੰ "ਏ"। "ਸੰਚਾਲਨ" ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(10) ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

" 15. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਵਾਹਨ" ਅਤੇ "ਸਾਜ਼" ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ "ਸਾਮਲ" ਸਮੀਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਫਰਮਾਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(g) ਜਾਂ 2(1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਪੀੜਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗੀ। ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਫਰਮਾਨ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਫਰਮਾਨ ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

(11) ਐਸਪੀ ਚੋਗਲਵਰਾਇਆ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਜਗਨਨਾਥ, (3) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ , ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 1 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਪੋਖਾਧੜੀ-ਸਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ, ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ" ਦੇਖਿਆ

ਗਿਆ। ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਐਡਵਰਡ ਕੋਕ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਰੱਦ ਹੈ।

ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ/ਫਰਮਾਨ, ਭਾਵੇਂ ਉੱਤਮ ਜਾਂ ਨਿਰਾਦਰ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਮਾਂਦਰੂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵੀ।"

(12) ਅਸ਼ਰਫੀ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ . LRs ਦੁਆਰਾ ਕੋਇਲੀ (ਮ੍ਰਿਤ). (4), ਜੋ ਸਵਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

"14. ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਆਪਣੇ ਅਗਲੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਘੋਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।"

(13) ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਸੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

14 ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ , , ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਅਗਲੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਘੋਰ-ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਤੋਂ ਕੱਢੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ।"

(14) ਮੈਸਰਜ਼ ਆਰ ਕੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਰੀਕਲੇਮੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ (5) ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਇਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਹੈ , ਜਿਸ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:-

"8. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ 'ਤੇ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(15) ਇੱਥੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ, ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ। ਅਸ਼ਰਫੀ ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ , ਸਵਾਲ ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਗਲੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ

ਹੱਕ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਿਕਲਿਆ। ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

(4) 1996, HRR, 162

(5) 2002(3) ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੇਸ, 47 (P&H)

(6) ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸੂਟ. ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਰੂਬੀ ਸੇਲਜ਼ ਐਂਡ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਫਿਰ ਤੋਂ ਉਹ ਸਵਾਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, "ਕੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲਾ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਫਰਮਾਨ, "ਸੰਚਾਲਨ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਇੱਕ "ਸਾਜ਼"। ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਰੂਲ 3-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3-ਏ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਖ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਚੰਦੋ ਦੇਵੀ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) (ਐਲਆਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (6) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 3-ਏ ਦੀ ਬਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:-

“ਜੇ ਸੋਧਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਰਡਰ 23 ਦੇ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। -ਆਰਡਰ 43 ਦਾ ਏ(2), ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ, ਜੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ।”

(16) ਇਹ ਅੱਗੇ ਅਪੈਕਸ ਜੇਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇਵੀ ਭਗਤ (ਡੀ) ਬ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਲ.ਆਰ. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਧਨਾ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (7), ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

12. ਆਰਡਰ 23 ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਉਭਰਨ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

(i)

(ii)

(iii) ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 3 ਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(iv)

ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਸਹਿਮਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਧਿਰ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੈ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਸਮਝੌਤਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਖੁਦ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਚਿਤ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਹਿਮਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਜਿਸਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ 21 ਅਗਸਤ, 2001 ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਦੂਜੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ (ਜੋ ਕਿ 27 ਅਗਸਤ, 2001 ਨੂੰ ਹੈ), ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 96 (3) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਬਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਦੂਜੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।"

(17) ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਸ ਐਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੀਮਤੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਵੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਐਲਆਰ ਬਨਾਮ ਗਿਆਨ ਚੰਦ, ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 1329 ਆਫ 1985, ਨੇ 17 ਸਤੰਬਰ, 2007 ਨੂੰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ

“ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ, ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ

ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਗਲਤ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਆਦਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਬੇੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ /ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸਵੈਇੱਛਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। . ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ/ਸਮਝੌਤਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਣਇੱਛਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਦੇ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਾਫ਼ ਬਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ 6 ਦਸੰਬਰ, 1979 ਨੂੰ, ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਦੇ ਸੀਮਿਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(18) ਸ੍ਰੀ ਬੱਤਾਸ ਨੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਧਨਯੋਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫ਼ਰਮਾਨ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੱਥ ਇਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਬੱਦਲ ਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੇ ਜੋ ਬੇਕਾਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (8) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ , ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:-

“ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ ਬੇਕਾਰ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੇਕਾਰ ਹੁਕਮ ਵੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਗੈਰ-ਅਸਥਿਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।”

(19) ਸੁਲਤਾਨ ਸਾਦਿਕ ਬਨਾਮ ਸੰਜੇ ਰਾਜ ਸੁਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (9) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ

ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ:-

“ਇੱਕ ਆਰਡਰ ਇੱਕ ਲਈ ਰੱਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਲਈ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਵੈਧ ਆਰਡਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

(20) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ, 1 ਇਹ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ

ਐਮ.ਐਮ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸਬੀਨਾ ਜੇ.ਜੇ.

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ

CWPNo 12000/2005 ਦੀ ਕੈਟ

8 ਮਈ, 2008

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਧਾਰਾ . 226—ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 1985 — ਐੱਸ. 21—ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਰੂਲਜ਼ ਆਫ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ, 1993 — ਆਰ.ਐਲ. 154— ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਲਗਭਗ 5 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ OA—ਸਮਾਂ ਦੀ ਰੋਕ—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ—ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਈਵ ਕੈਜ਼ਅਲ ਲੇਬਰ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਜਵਾਬਦਾਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਜਿਉਂਦੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ—ਆਮ/ਅਸਥਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ — ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਆਰਡਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਨਜ਼ੂਰਤਾ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੈ—ਪੇਟੀਟਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 (1)(a) ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੋ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ OA ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2003 ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਓ.ਏ.